

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse “Maaeluministri 29. juuli 2015. a määruse nr 76 “Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus” muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 alusel.

Muudatusega täpsustatakse määruse sätete sõnastusi toetuse parema rakendatavuse, arusaadavuse ning ühese tõlgendamise huvides. Muudatusega parandatakse ka määruses esinenud vead.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna maaparanduse ja maakasutuse büroo peaspetsialist Reena Osolin (625 6287, reena.osolin@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (625 6202, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse §-s 1 muudetakse maaeluministri 29. juuli 2015. a määrust nr 76 “Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise ja hoiu investeeringutoetus” järgmiselt.

Määruse § 1 punktis 1 tehtava muudatusega täpsustatakse määruse § 4 lõike 1 punkti 1 sõnastust üheselt arusaadavuse huvides, kuna senine sõnastus võimaldas sättest mitmeti aru saada. Kuna maaparanduse investeeringutoetust on antud ka programmiperioodil 2007–2013, siis on oluline, et toetusraha saaks anda võimalikult paljude maa-alade korrastamiseks, mida veel ei ole jõutud korrastada, aga mis on halvas tehnilises seisukorras. Seetõttu on toetuse andmise seisukohast oluline kehtestada ajaline piirang, et samas asukohas asuva sama investeeringuobjekti kohta ei või toetust saada „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ vahenditest rahastatud investeeringuobjektide korral. Samas asukohas asuva sama investeeringuobjekti all mõeldakse investeeringuobjekti ennast ilma tegevuse liigita, mis on kindel maaparandussüsteemi eriliigiline osa, nagu reguleeriv võrk, eesvool, keskkonnakaitserajatis jms, mille kohta saab toetust taotlelda. Oluline on ka, et taotleja ei taotle samal maa-alal sama investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest või muudest EL-i või välisvahenditest või muud tagastamatut abi. Seega kui samas asukohas paiknevat reguleerivat võrku uuendati investeeringutoetuse abil „Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ raames 2009. aastal, siis eeldati, et see ala (investeeringuobjekt) saab korda uuendamise ja investeeringu mõju on pikaajsem ning selle ala jaoks ei ole kohe vaja uut investeeringut käesoleval programmiperioodil. Seega käesoleva toetusega ei saa samas asukohas paiknevat reguleerivat võrku rekonstrueerida, olgugi, et tegemist on erineva tegevuse liigiga. Samas kui 100 ha maaparandussüsteemi maa-alast on varem korrastatud toetuse abil 10 ha, siis saab määruse kohaselt toetust taotlelda ülejäänud 90 ha osa kohta, mida enne ei jõutud toetuse abil korrastada. Sätestatud piirangutega välditakse olukorda, kus üks taotleja võib saada sama investeeringuobjekti maa-ala kohta toetust mitu korda. Säte ei välista arvestades sealjuures Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse

ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 65 lõikes 11 sätestatud tingimusi projekti rahastamist mitmest toetusprogrammist, kuid sama maa-ala sama investeeringuobjekti kohta ei saa EL-i toetust mõnest teisest fondist või programmist.

Määruse § 1 punktis 2 muudetakse selguse huvides määruse § 5 lõike 4 sissejuhatavat lauset. Lõikes 4 loetletud tegevused on sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud nn põhitegevusega kaasnevad tegevused, millele toetust eraldi taotleda ei saa. Need tegevused kuuluvad § 5 lõikes 1 tegevuse juurde ja neid ei saa lahutada põhitegevusest endast ja on seega nn põhitegevuse osaks. Taotlejale toetuse suuruse arvestamisel lähtutakse samuti eeldusest, et kaasnevad tegevused kuuluvad § 5 lõikes 1 sätestatud tegevuse juurde.

Määruse § 1 punktis 3 tehtava muudatus tuleb osalt punktis 2 selgituses toodud käsitlusest. Abikõlbliku kulu moodustab tegevuse käibemaksuta maksumus, mille hulka kuulub ka § 5 lõikes 4 nimetatud tegevuste maksumus ja lisaks investeeringu objekti tähistamiseks tehtavate kulude maksumus.

Määruse § 1 punktis 4 tehtavate muudatustega täiendatakse määruse § 11 lõigete 2 ja 3 sätteid parema arusaadavuse eesmärgil. Teenindava tee ja juurdepääsutee investeeringuobjekti kohta kehtivad ühed toetusmäärad, 40 protsenti või 75 protsenti, kuid lisaks ehitamisele ja rekonstrueerimisele saab teenindavat teed ka uuendada – juurdepääsuteid saab vaid ehitada ja rekonstrueerida. Praeguses sõnastuses on sätestatud toetusmäärad vaid teenindavate teede ja juurdepääsuteede ehitamise ja rekonstrueerimise puhul ning teenindava tee uuendamine on sõnastusest ekslikult välja jäänud, kuigi on toetuse raames abikõlblik tegevus ja sellele kehtivad samad toetusmäärad, mis ehitamisele ja rekonstrueerimisele. Arusaadavuse eesmärgil täiendatakse § 11 lõigete 2 ja 3 sõnastust, et ka teenindava tee uuendamise korral oleksid samuti sätestatud toetusmäärad.

Määrus § 1 punktiga 5 täiendatakse määruse § 14 punktiga 19. Muudatusega täpsustatakse, et taotleja peab esitama koos avalduse ja selles esitatud andmeid tõendavate dokumentidega ka ära kirja arve-saatelehest või arvest, mille on väljastanud isik, kellelt taotleja tellis ettevalmistava töö või teenuse, kui taotleja taotleb toetust ka ettevalmistava töö kohta. Ettevalmistavad tööd peavad olema tehtud ja nende kohta peab olema arve või arve-saateleht väljastatud enne, kui taotleja esitab toetuse saamiseks taotluse. Muudatus on vajalik, et tõendada avalduses toodud ettevalmistava töö tegemist ja selle maksumust, kui taotleja taotleb toetust ka ettevalmistava töö kohta.

Määruse § 1 punktis 6 tehtava muudatuse kohaselt PRIA ei küsi edaspidi Maksu- ja Tolliametilt (edaspidi *MTA*) andmeid mittetulundusühingu, maaparandusühingu ja metsaühistu liikmeteks olevate füüsilisest isikust ettevõtjate ettevõtlusest saadud tulu kohta. Maaparandusühistute ja metsaühistute füüsilisest isikute ettevõtjate puhul piisab vaid liikmete esitatud lisa 1 kohaste andmete õigsuse kontrollimisest ning kindlaks tegemisest, kas mittetulundusühingu ja metsaühistu liikmed on füüsilisest isikust ettevõtjad või mitte. Viimast toimingut saab PRIA ise äriregistrist teha.

Määruse § 1 punktiga 7 täpsustatakse määruse § 19 lõike 2 punkti 1 sõnastust, millega tehakse viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklile 71, mille kohaselt toetuse saaja säilitab ja kasutab sihipäraselt ehitatud, rekonstrueeritud ja uuendatud investeeringuobjekti vähemalt viie aasta jooksul PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklilis 71 sätestatud erisust mikro-, väike või keskmise suurusega ettevõtte kohta ei kasutata seetõttu, et põllu- ja metsamajanduse taristu investeeringutoetusega toetatakse tegevusi, kus tehtava töö mõju maatulundusmaale on kestvam ja pikaajalisem, mistõttu lähtutakse viie aasta kohustuse nõude

määramisel toetatava tegevuse mõjust maatulundusmaale ja mitte taotlejast. Eelnimetatud määruse artikli 70 punkt 1 sätestab taristu tegevuste puhul, et sihtotstarbelise kasutuse aeg algab toetuse saajale tehtud lõppmaksest, mis selle määruse tähenduses on projekti kohta viimase toetusosa väljamaksmine. Sama määruse artikli 71 lõike 1 kohaselt peab tegevuse puhul, mis hõlmab investeerimist taristusse või tootlikku investeeringut, maksma Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidelt saadud toetuse tagasi, kui viie aasta jooksul alates toetuse saajale lõppmaks tegemisest või vajaduse korral riigiabi eeskirjades kehtestatud aja jooksul leiab sellega aset mõni alljärgnev sündmus:

- a) tootmistegevuse lõpetamine või üleviimine programmipiirkonnast välja;
- b) selline muutus taristuüksuse omandisuhetes, mis annab ettevõtjale või avalik-õiguslikule isikule põhjendamatu eelise;
- c) oluline muutus selle iseloomus, eesmärkides või rakendustingimustes, mille tulemusena kahjustatakse selle algseid eesmärke.

Määruse § 1 punktiga 8 sätestatakse toetuse saajale kohustus teavitada PRIAt taotluses esitatud või tegevusega seotud andmete muutumisest või tegevuse elluviimist takistavast asjaolust. Taotluse rahuldamise otsusega on PRIA otsustatud toetada taotleja poolt taotluses esitatud tegevust nii nagu see taotluses ja lisadeks olevates dokumentides kavandatud on. Toetuse saaja on võtnud kohustuse viia tegevus ellu just sellisel viisil nagu ta taotluses kavandas ja tagada ka selle sihipärane kasutamine teatava aja jooksul. Kui aga võetud kohustuse täitmisega on toimunud mingid muutused on oluline, et toetuse saaja sellest ka PRIA-t koheselt teavitab. Sellisteks sündmusteks, millest tuleks PRIA-t teavitada on muuhulgas toetuse saaja suhtes algatatud pankrotimenetlus või likvideerimismenetlus, toetatava tegevuse hinna oluline muutumine ning tegevusega seotud vara üleandmisest teisele isikule või asutusele.

Määruse § 1 punktiga 9 kehtestatakse lisa 3 uues sõnastuses. Kuna lisa 3 esines normitehniliste märkustega seotud vigu, siis parema arusaadavuse huvides kehtestatakse lisa 3 uuesti.

Määruse § 1 punktiga 10 parandatakse lisa 4 normitehnilise märkuse vale asukoht. Muudatusega parandatakse viga õigusselguse huvides.

Määruse § 1 punktiga 11 täpsustatakse lisa 4 tabeli 1 punkti 4 ja tabeli 2 punkti 4.1 sõnastust arusaadavuse ja selle hindamispõhimõtte (keskkonnakaitserajatiste rakendamine) parema rakendamise eesmärgil. Keskkonnakaitserajatise rakendamise eest saab 6 hindepunkti, kui toetust taotletakse keskkonnakaitserajatise kohta, mis vähendab hajureostuse leviku ohtu olenemata, kas selle vajadus tuleneb maaparandushoiukavast või mitte (puhastuslodu koos settebasseiniga, settebassein, puhastuslodu ja veekaitsevööndi laiend) või keskkonnakaitserajatise kohta, mis parandab eesvoolu ökoloogilise seisundit või ökoloogilise potentsiaali (eesvoolu põhjavall, eesvoolu põhjavall, eesvoolu nõlvapuiste, eesvoolu soodi avamiskraav, eesvoolu koelmupaljand, vähkidele eesvoolu tehisurupuiste), mis on kooskõlas veeseaduse alusel koostatud veemajanduskavaga. Põllumajandusamet peab andma oma kinnituse (lisa 3), et selle keskkonnakaitserajatise vajalikkus tuleneb veemajanduskavast.

Määruse § 1 punktiga 12 muudetakse lisa 4 lõpus oleva normitehnilise märkuse³ sõnastust, mis oleks kooskõlas vastava hindamiskriteeriumi põhimõttega. Kuna taotluste hindamiskriteeriumite koostamisel lähtutakse "Eesti maaelu arengukavas 2014–2020" toodud üldeesmärkidest ja hindamise põhimõtetest, mille üheks põhimõtteks on, et eelistatakse neid taotlusi, kus ettevõtjad panustavad projekti enim ja omafinantseeringu osa on suurem kui etteantud toetuse abimäär. Kehtiva määruse lisa 4 sõnastus võimaldab teede investeeringuobjekti korral saada kümme hindepunkti, kui tee paikneb ühel kinnisasjal või sama omaniku mitmel kinnisasjal (toetuse määr on 40% ja omaosaluseks kujuneb automaatselt 60%). Omaosaluse hindamiskriteeriumi normitehniline märkus käib vaid niisutusinvesteeringu ja uue maaparandussüsteemi ehitamise kohta (ka neile investeeringuobjektidele on määrusega

kehtestatud madalad toetusmäärad) ning tähelepanuta on jäänud veel üks madalama toetusmääraga investeeringuobjekt, kui tee paikneb ühel kinnisasjal või sama omaniku mitmel kinnisasjal. Automaatne omaosaluse määr ilma tegeliku panustamiseta ei olnud määruse koostaja kavatsus ega vasta hindamiskriteeriumi põhimõttele ja ei peaks hindamisel saama eelispunkte. Seega viiakse järgmisteks taotlusvoorudeks lisa 4 normitehniline märkus kooskõlla “Eesti maaelu arengukavas 2014–2020” sätestatud hindamiskriteeriumi mõttega. Esimese taotlusvoorude taotlustele see muudatus ei kehti, sest taotlejatel on õiguslik ootus saada need kümme hindepunkti, kui ta taotleb toetust vaid teenindava tee või juurdepääsutee investeeringuobjekti kohta, mis asub ühel kinnisasjal või sama omaniku mitmel kinnisasjal. Muudatusega tagatakse hindamiskriteeriumi algne mõte ja eesmärgipärasus.

Määruse §-s 2 sätestatakse, et määruse rakendussätete muudatused rakendatakse alates 1. septembrist 2016. Muudatustega tagatakse õigusselgus, eesmärkide hindamiskriteeriumite algne mõte ja eesmärgipärasus. Alates 2016. a taotlusvoorudest hakkab kehtima nõue, et taotleja ei ole samas asukohas asuva sama investeeringuobjekti kohta saanud “Eesti maaelu arengukava 2007–2013” vahenditest toetust ega taotle samal ajal nimetatud investeeringuobjekti kohta toetust, riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi. Alates 2016. a taotlusvoorudest eelistatakse neid taotlusi, milles ettevõtjad panustavad projekti enim ja omafinantseeringu osa on suurem kui etteantud toetuse abimäärad. Samuti eelistatakse neid taotlusi, mille konnakaitserajatis vähendab hajureostuse leviku ohtu või, mis parandab eesvoolu ökoloogilise seisundit või ökoloogilise potentsiaali (eesvoolu põhjavall, eesvoolu põhjavall, eesvoolu nõlvapuiste, eesvoolu soodi avamiskraav, eesvoolu koelmupaljand, vähkidele eesvoolu tehisurupuiste), kui see on kooskõlas veeseaduse alusel koostatud veemajanduskavaga.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 807/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja kehtestatakse üleminekusätted (ELT L 227, 31.07.2014, lk 1–17), komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 808/2014, milles sätestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 (Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) rakenduseeskirjad (ELT L 227, 31.07.2014, lk 18–68), komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 809/2014, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1306/2013 rakenduseeskirjad seoses ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, maaelu arengu meetmete ja nõuetele vastavusega (ELT L 227, 31.07.2014, lk 69–124), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607), komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), ning komisjoni määrus (EL) nr 702/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 193, 01.07.2014, lk 1–75).

4. Määruse mõjud

Määruse muutmisega tagatakse õigusselgus, välistatakse määruse mitmeti mõistetavus, parandatakse ilmsed vead ja vähendatakse PRIA töökoormust.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega lisakulusid ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, välja arvatud paragrahvi 1 punktid 1, 11 ja 12, mis jõustuvad 1. septembril 2016. a.

7. Määruse koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati koostööstamiseks Rahandusministeeriumile õigusaktide eelnõude elektroonilise koostööstamise infosüsteemi EIS kaudu. Eelnõu saadeti informatsiooniks ka arengukava seirekomisjonile. Rahandusministeerium koostööstas eelnõu märkusteta.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Põllumajandus- ja maaelupoliitika asekantsler kantsleri ülesannetes